

УДК 658.114

[https://doi.org/10.33296/2707-0654-7\(14\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0654-7(14)-01)

http://orcid.org/0000-0002-4786-7213*

http://orcid.org/0000-0001-5146-3695**

Юлія ДУДНЄВА*

кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри менеджменту, Українська інженерно-
педагогічна академія, м. Харків, Україна

Ольга КОВАЛЕНКО**

викладач економічних дисциплін,
ДВНЗ «Харківський коледж текстилю та
дизайну», м. Харків, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Анотація. В статті розглянуто місце малих підприємств в економічній системі, їх вплив на соціально-економічний розвиток на підставі функцій, які реалізують суб'єкти малого бізнесу. Метою дослідження є вивчення передумов конкурентоспроможності малих підприємств в сучасній економіці, визначення переваг та недоліків малого бізнесу з урахуванням особливостей зовнішнього бізнес-середовища. Авторами розглянуті основні тенденції розвитку світової економіки як є чинниками впливу на функціонування малих підприємств, а саме участь малого бізнесу у глобальній конкуренції, ускладнення систем менеджменту малих підприємств, загальна інформатизація економіки, виникнення вузькоспеціалізованих ринкових ніш тощо. Доведено, що основою конкурентоспроможності суб'єктів малого підприємництва є негативний «ефект масштабу» та відносні конкурентні переваги щодо забезпечення адаптованості до змін бізнес-середовища, клієнтоорієнтованість, низькі трансакційні витрати. Визначені базові економічні, технологічні та соціальні чинники, які впливають на конкурентоспроможність малого підприємництва; сформульовані переваги та недоліки малих підприємств в Україні. У якості одного з головних недоліків визначено дефіцит різноманітних ресурсів, з яким стикаються малі підприємства, через що саме ефективна кооперація із зовнішніми контрагентами для подолання ресурсних обмежень розглядається як

основний фактор впливу на результати діяльності. Конкурентоспроможність малого підприємства у значній мірі визначається його компетенціями у взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища. Для вивчення тенденцій та перспектив розвитку малих підприємств в Україні авторами проведено аналіз основних показників діяльності суб'єктів господарювання з використанням офіційної статистичної інформації. Розрахована частка, яку забезпечують малі підприємства, у результатах соціально-економічного розвитку країни. Зроблено висновки відносно місця та ролі малих підприємств, тенденцій їх розвитку, визначені проблеми, які потребують уваги з боку держави, та подальшого науково-практичного вирішення.

Ключові слова: мале підприємство, суб'єкт господарювання, малий бізнес, конкурентоспроможність, ресурс, конкурентні переваги.

Вступ. Розвиток малого підприємництва є істотною рушійною силою для загального прогресу економіки як окремих регіонів, так і країни в цілому. Малий бізнес, активний розвиток якого почався з проголошення незалежності України, зробив вагомий внесок у становлення ринкової економіки, формування притаманних їй відносин між суб'єктами господарювання, структурування конкурентного середовища, забезпечення соціально-економічного зростання. Іншою характеристикою сучасного стану малого підприємництва в Україні є відсутність дієвої програми підтримки та розвитку малого бізнесу з боку держави, труднощі із доступом до фінансових ресурсів через їх високу вартість, неефективне антимонопольне законодавство, процеси трудової міграції, які призводять до незбалансованості на ринку праці, загальне зростання соціальної напруги в країні, економічна стагнація. Сукупна дія цих факторів ускладнює функціонування суб'єктів малого підприємництва у сучасному конкурентному середовищі. Відповідно проблематика розвитку та управління малими підприємствами набуває особливої актуальності у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останнє десятиріччя

серед українських науковців підсилився інтерес до вивчення проблемних питань розвитку малого бізнесу та вирішення завдань його державної підтримки. Аналізу різних аспектів діяльності підприємств малого бізнесу, їх ролі в ринковій економіці присвячені роботи таких вчених як: З.Варналій, К.Ващенко, А.Гринюк, В. Кредісов, О.Кужель, Д.Ляпін, Т. Меркулова, Р. Рудик, С. Румянцева, Г. Цегелик, А. Чухно та інших. Незважаючи на це, залишаються ще недостатньо вирішеними певні науково-практичні проблеми, які стосуються, серед іншого, створення системи управління суб'єктами малого господарювання в умовах інноваційної економіки на підставі визначення факторів формування їх конкурентоспроможності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження передумов конкурентоспроможності малих підприємств в сучасній економіці, визначення переваг та недоліків малого бізнесу з урахуванням особливостей зовнішнього бізнес-середовища.

Виклад основного матеріалу. Економічний розвиток країн з ринковою економікою неможливий без малого бізнесу. Наприклад, федеральне законодавство США закріплює найважливішу роль малого бізнесу в розвитку держави: «безпеку і добробут не можуть бути забезпечені без стимулювання існуючих і потенційних можливостей малого бізнесу». Станом на лютий 2019 р. в США на малий бізнес припадало 47,3% всіх робочих місць приватного сектора [1]. У країнах ЄС одним із принципів економічної політики є положення «Think Small First», що означає пріоритет підтримки малого бізнесу, а також створення найбільш сприятливих умов для його розвитку.

Сучасні тенденції розвитку світової економіки безпосередньо впливають на функціонування малих підприємств, а саме:

– суб'єкти малого підприємництва є учасниками глобального ринку та

відчують вплив на себе глобальної конкуренції;

- конкуренція на традиційних для малих підприємств ринкових нішах підвищує вимоги до якості продукції (послуг) та виконання договірних зобов'язань;

- зростаюча конкуренція призводить до ускладнення систем менеджменту малих підприємств, необхідності використання інструментів стратегічного управління, контролінгу, логістики, менеджменту якості тощо;

- глобальна інформатизація економіки призводить до появи значної кількості віртуальних малих підприємств.

Кількісні параметри малих підприємств, обсяги ресурсів, які вони використовують для здійснення діяльності, виробництва продукції впливають на визначення умов формування конкурентних переваг малого бізнесу як специфічного сектору економіки.

З позицій макроекономічного підходу сприятливими для розвитку малого підприємництва вважаються умови, коли проявляться негативний «ефект масштабу», тобто подальше збільшення масштабів компанії призводить до випереджаючого зростання витрат по відношенню до доходів. Особливе значення при цьому набувають відносні конкурентні переваги суб'єктів малого підприємництва, які дозволяють забезпечити швидку адаптацію до змін бізнес-середовища, клієнтоорієнтованість, низькі трансакційні витрати тощо.

Кардинальні технологічні, економічні та соціальні зміни, що відбувалися в світі в останні десятиріччя ХХ ст., призвели до принципового підвищення ролі інноваційних процесів і людського капіталу, ускладненню господарських зв'язків, зростанню невизначеності та рівня підприємницьких ризиків. Формування нової якості економічного зростання радикально змінює співвідношення факторів, що визначають конкурентні переваги малих, середніх та великих підприємств, їх місце, роль і функції в національних економіках. Це, у свою чергу, призвело до необхідності переосмислення

уявлень про малий бізнес. У своїй роботі «The second industrial divide» М.Дж. Пайора і Ч.Ф. Сейбл звернули увагу, що системні зміни в економіці призвели у розвинених країнах послаблення тенденцій впливу ефекту зростання масштабів підприємств. На думку авторів, ряд технічних інновацій (відносна насиченість ринку товарів масового виробництва, комп'ютеризація виробничих процесів і впровадження високих технологій «гнучких виробничих систем») і сегментація ринку (створення ринкових ніш, що діють за законами, відмінними від законів власне відповідних товарних ринків) знизили або взагалі усунули переваги суб'єктів господарювання великих розмірів [2]

Зростання значення сектора малого бізнесу в сучасній інноваційній економіці обумовлено його перевагами у забезпеченні власної конкурентоспроможності у порівнянні з іншими формами господарської діяльності. В основі цих переваг лежать соціальні, економічні та технологічні чинники (рис.1)

Рис. 1 Чинники, які впливають на конкурентоспроможність малого

підприємництва в економіці

Для функціонування малого підприємства потрібні кадрові ресурси, основні засоби, фінансові ресурси, інформація, організаційні ресурси. Очевидно, що управління кожним з цих ресурсів заснована на різних принципах. Матеріальні ресурси в процесі діяльності будуть витрачатися, трудові розвиватимуть свої компетенції, підвищуючи свою внутрішню цінність, інформація буде застарівати, а системи її отримання та інтерпретації будуть адаптуватися і вдосконалюватися і т.ін. Врахування при прийнятті відповідних управлінських рішень різних принципів управління ресурсами кожного виду дозволить оптимізувати сукупність ресурсів малого підприємства, підвищити точність прогнозування потреби у ресурсах на різних стадіях життєвого циклу суб'єкту господарювання, а також оптимізувати загальний рівень ризику функціонування малого підприємства за рахунок розробки резервних схем залучення ресурсів або їх заміни іншим доступним та доцільним видом ресурсу.

Однією з головних проблем для малих підприємств є недостатній обсяг ресурсів. Джерела фінансування діяльності малих суб'єктів господарювання мають інвестиційний характер у переважній більшості випадків. Проблемою для малих підприємств є доступ до позикового фінансування. Багато програм фінансування малого та середнього бізнесу, які презентують банківські установи, носять декларативний характер. Банки не готові нести ризики фінансування інноваційної діяльності малих підприємств; високий розмір кредитних ставок та жорсткі вимоги щодо заставного забезпечення також призводять до обмеження можливостей використання банківського кредитування малих підприємств.

Кооперація із зовнішніми контрагентами є основним фактором, який впливає на результати діяльності суб'єктів господарювання. Основне завдання такої взаємодії для малих підприємств полягає у подоланні

ресурсних обмежень. Звідси зрозуміло, що конкурентоспроможність малого підприємства в значній мірі визначається його компетенціями в сфері взаємодії з зовнішнім середовищем.

Кожен суб'єкт малого підприємництва є відкритою системою, внутрішнє середовище якої може видозмінюватися під впливом зовнішнього середовища, що формує сукупність факторів прямого (бізнес-середовище) і непрямого (макросередовище) впливу. До факторів зовнішнього макросередовища малі підприємницькі структури пристосовуються, тому що вони є неконтрольованими та некерованими з боку малого бізнесу.

Для ефективної взаємодії з бізнес-середовищем суб'єктам малого бізнесу необхідно постійно аналізувати динаміку його розвитку, проте такий аналіз ускладнюється рядом обставин, які висувають особливі вимоги до професійного рівня підприємницької діяльності:

По-перше, структура факторів досить складна й різноманітна;

по-друге, ступінь впливу кожного з факторів на підприємницьку діяльність є різною за силою та спрямованістю;

по-третє, вплив одних факторів носить постійний характер, в той час як інших – епізодичний;

по-четверте, зміни в бізнес-середовищі є хаотичними, що підвищує рівень його невизначеності і ускладнює дослідження.

Функціонування малого бізнесу в Україні має певні особливості та тенденції. Декларативні заяви з боку держави щодо важливості розвитку малого підприємництва поєднуються з відсутністю цілісного підходу до його стимулювання та підтримки. У вітчизняних законодавчих документах відсутнє поняття «малий бізнес». Законодавці використовують термін «мале підприємство», який об'єднує як платників єдиного податку, так і інші підприємства, що належать до категорії малих підприємств, але не

перебувають на загальній системі оподаткування [3].

Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» з 01.01.2018 року відносить до суб'єктів малого підприємництва фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та чистий річний дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не перевищує суму, еквівалентну 8 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ [4]. Для віднесення суб'єкту господарювання до мікропідприємства ці показники знижуються до 10 осіб та 700 тисяч євро відповідно.

Аналіз основних показників діяльності підприємств різного розміру з виявленням частки суб'єктів малого підприємництва дозволить виявити відповідні тенденції та зробити висновки щодо ролі малих підприємств в забезпеченні певних результатів економічного розвитку.

За даними Державної служби статистики проведено аналіз основних показників діяльності малих підприємства за три роки (таблиця 1).

Таблиця 1

**Основні показники діяльності підприємств в Україні за період
2016-2018 роки (з розподілом на великі, середні, малі та
мікропідприємства)**

Суб'єкти господарювання	Роки			Відхилення показників 2018 року від показників 2016 року	
	2016	2017	2018	абсолютне, (+, -)	відносне, %
Кількість суб'єктів господарювання					
Великі підприємства	383	399	446	63	16,4
Середні підприємства	14 832	14 937	16 057	1225	8,3
Малі підприємства (з урахуванням мікропідприємств)	291 154	322 920	339 374	48 220	16,5
Мікропідприємства	247 695	278 102	292 772	45 077	18,2
Кількість зайнятих працівників, осіб					
Великі підприємства	1 586 582	1 560 900	1 574 301	- 12 281	- 0,8
Середні підприємства	2 622 865	2 593 081	2 744 176	121 311	4,6

Продовження табл. 1

Малі підприємства (з урахуванням мікропідприємств)	1 591 693	1 658 941	1 640 997	49 304	3,1
Мікропідприємства	642 705	714 649	704 287	61 582	9,6
Частка підприємств, які отримали прибуток за результатами діяльності					
Великі підприємства	65,8	72,8	76,7	10,9	16,5
Середні підприємства	75,5	76,1	77,7	2,2	2,9
Малі підприємства (з урахуванням мікропідприємств)	72,8	72,3	73,7	0,9	1,2
Мікропідприємства	71,9	71,4	72,8	0,9	1,2
Рівень рентабельності діяльності підприємств					
Великі підприємства	2,4	5,2	5,2	2,8	116,7
Середні підприємства	0,7	3,1	4,6	3,9	557,1
Малі підприємства (з урахуванням мікропідприємств)	-3,6	-2,0	2,7	6,3	175,0
Мікропідприємства	-11,7	-8,0	-1,8	9,92	84,8

Складено авторами за даними [5]

Кількість малих підприємств зросло на 48 220 одиниць з 2016 по 2018 рік, причому збільшення кількості мікропідприємств йде більш активно: 18,2% порівняно до 16,5%. Чисельність найнятих працівників з 2016 року теж зросла, причому по мікропідприємствам цей показник випереджає суб'єкти господарювання інших груп. Зауважимо, що у 2018 році кількість зайнятих у малому підприємстві зменшилась приблизно на 18 тисяч осіб.

Місце малих підприємств в економіці України можна проілюструвати за допомогою наступних розрахунків, наведених у таблиці 2.

Малі підприємства, які за своєю кількістю складають більше 95% суб'єктів господарювання в Україні, забезпечують зайнятість лише 27,54% від загальної чисельності зайнятих осіб.

Таблиця 2

Частка малих підприємств в основних показниках діяльності суб'єктів господарювання у 2018 році

Показник	Усього	З них малі підприємства	Питома вага малих підприємств, %
Кількість суб'єктів господарювання, одиниць	355 877	339 374	95,36
Кількість зайнятих працівників, осіб	5 959 474	1 640 997	27,54
Витрати на персонал, тис. грн.	758 739 506	154 297 097	20,33
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	9 206 049 546	1 766 150 444	19,18
Додана вартість за витратами виробництва, тис. грн.	2 310 580 599	458 508 668	19,84
Чистий прибуток, тис. грн.	288 305 468	31 868 637	11,05

Складено авторами за даними [5]

Серед малих підприємств найменша частка тих, які отримали прибуток за результатами 2018 року, а чистий прибуток малих підприємств складає лише 11% від чистого прибутку всіх суб'єктів господарювання. Таким чином, аналіз статистичних даних дозволяє підтвердити тезу, щодо негативних тенденцій у діяльності підприємств малого бізнесу, актуалізації проблем та активізації ризикоутворюючих чинників.

У сучасній ринковій економіці України малі підприємства вимушені долати низку макроекономічних перешкод, основною причиною яких є неефективна фінансова підтримка, надмірний податковий тиск та інші обмеження, встановлені на законодавчому рівні.

Переваги та недоліки малих підприємств наведені на рис. 2.

Рис. 2 Переваги та недоліки малих підприємств в Україні

Негаразди також викликають питання, пов'язані з незбалансованістю сучасного ринку праці, структурними диспропорціями, недостатньо розвиненою інфраструктурою тощо [6, 7].

Висновки. Загальна ситуація, пов'язана з функціонуванням малих підприємств, перебуває у стадії розвитку, потребує уваги з боку держави у вигляді профільних міністерств. Також актуальність зберігають проблеми розвитку систем управління малими підприємствами з урахуванням тенденцій зростання мінливості та невизначеності бізнес-середовища. Дослідження макроекономічних підстав конкурентоспроможності малого бізнесу, та соціальних, економічних та технологічних факторів, які формують його конкурентні переваги, дозволяють зробити висновок, щодо значного потенціалу цього сегменту економіки. Враховуючи це та загальні перспективи малого бізнесу, обумовлені дією макро- та мікроекономічних факторів, мале підприємництво має розглядатися як пріоритетне з точки зору доцільності залучення інтелектуальних ресурсів та здійснення інновацій.

Використана література

1. Small Business Profiles for the States and Territories [Електронний ресурс]. – URL: <https://cdn.advocacy.sba.gov/wp-content/uploads/2019/04/23142719/2019-Small-Business-Profiles-US.pdf>
2. Piore, M.J., Sabel, C.F. The second industrial divide / M.J. Piore, C.F. Sabel // Prospect for prosperity. NY.: Basic Books, 1984. 356 p.
3. Балджи М, Мрук М. Сучасні проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. № 3. С. 52-72. – URL: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2019-3-266-52-72>
4. Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.help/law/996-XIV/edition16.11.2018#o36>
5. Офіційний web-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Крисак А.О., Мусятовська Л.Й. Актуальні проблеми розвитку малих підприємств в Україні та перспективні напрями їх вирішення. *Інвестиції: практика та досвід*. № 14/2019. С 21-26. – URL: <https://doi.org/10.32702/2306.6814.2019.14.21>

7. Михальченко Г.Г. Сучасні тенденції функціонування ринку праці в умовах загострення соціально-економічної кризи. *Адаптивне управління: теорія і практика. Економіка*, 5(10). 2018. URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/99>

References

1. Small Business Profiles for the States and Territories – URL: <https://cdn.advocacy.sba.gov/wp-content/uploads/2019/04/23142719/2019-Small-Business-Profiles-US.pdf>

2. Piore, M.J., Sabel, C.F. The second industrial divide / M.J. Piore, C.F. Sabel // Prospect for prosperity. NY.: Basic Books, 1984. 356 p.

3. Baldzhy M, Mruk M. Suchasni problemy rozvytku maloho pidpryiemnytstva v Ukraini. Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu. 2019. № 3. S. 52-72. – URL: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2019-3-266-52-72>

4. Закон «Pro bukhholderskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini» [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://zakon.help/law/996-XIV/edition16.11.2018#o36>

5. Ofitsiyni web-sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Krysak A.O., Musiatovska L.I. Aktualni problemy rozvytku malykh pidpryiemstv v Ukraini ta perspektyvni napriamy yikh vyrishennia. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 14/2019. S 21-26. – URL: <https://doi.org/10.32702/2306.6814.2019.14.21>

7. Mykhalchenko H.H. Suchasni tendentsii funktsionuvannia rynku pratsi v umovakh zahostrennia sotsialno-ekonomichnoi kryzy. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Ekonomika*, 5(10). 2018. URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/99>

Юлия Эрнстовна Дуднева

Кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры менеджмента,

Украинская инженерно-педагогическая академия, г. Харьков

Ольга Алексеевна Коваленко

Преподаватель экономических дисциплин
«Харьковский колледж текстиля и дизайна», г. Харьков

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ

Аннотация. В статье рассмотрены место и роль малых предприятий в экономической системе, их влияние на социально-экономическое развитие на основе функций, которые реализуют субъекты малого бизнеса. Целью исследования является изучение предпосылок конкурентоспособности малых предприятий в современной экономике, определение преимуществ и недостатков малого бизнеса с учетом особенностей внешней среды. Авторами рассмотрены основные тенденции развития мировой экономики, которые являются факторами влияния на функционирование малых предприятий, а именно участие малого бизнеса в глобальной конкуренции, усложнение систем менеджмента малых предприятий, общая информатизация экономики, возникновение узкоспециализированных рыночных ниш и тому подобное. Доказано, что основой конкурентоспособности субъектов малого предпринимательства является отрицательный «эффект масштаба» и относительные конкурентные преимущества по обеспечению адаптации к изменениям бизнес-окружения, клиентоориентированность, низкие транзакционные издержки. Определены базовые экономические, технологические и социальные факторы, влияющие на конкурентоспособность малого предпринимательства; сформулированы преимущества и недостатки малых предприятий в Украине. В качестве одного из главных недостатков выделен дефицит различных ресурсов, с которыми сталкиваются малые предприятия, из-за чего именно эффективная кооперация с внешними контрагентами для преодоления ресурсных ограничений рассматривается как основной фактор влияния на результаты деятельности. Конкурентоспособность малого предприятия в значительной степени определяется его компетенциями во взаимодействии с субъектами внешней среды. Для изучения тенденций и перспектив развития малых предприятий в Украине авторами проведен анализ основных показателей деятельности субъектов хозяйствования с использованием официальной статистической информации. Рассчитана доля, которую обеспечивают малые предприятия, в результатах социально-экономического развития страны. Сделаны выводы относительно места и роли малых предприятий, тенденций их развития, определены проблемы, требующие внимания со стороны государства, и дальнейшего научно-практического решения.

Ключевые слова: малое предприятие, субъект хозяйствования, малый бизнес, конкурентоспособность, ресурс, конкурентные преимущества.

Iuliia Er. Dudnieva

Ph.D in Economic sciences, Associate Professor of Management Department
Ukrainian Engineering Pedagogics Academy, Kharkiv

Olha Ol. Kovalenko

Teacher of economic disciplines,
«Kharkov College of Textile and Design», Kharkiv

COMPETITIVENESS OF SMALL ENTERPRISES IN THE MODERN ECONOMY

Abstract. The article considers the place and role of small enterprises in the economic system, their impact on socio-economic development based on the functions that small business entities implement. The aim of the research is to study the preconditions for the competitiveness of small enterprises in the modern economy, to determine the advantages and disadvantages of small businesses taking into account the characteristics of the external environment. The authors examined the main trends in the development of the world economy, which are factors influencing the functioning of small enterprises, namely the participation of small businesses in global competition, the complexity of management systems of small enterprises, the general informatization of the economy, the emergence of highly specialized market niches, etc. It is proved that the competitiveness of small businesses is based on the negative “economies of scale” and relative competitive advantages in ensuring adaptation to changes in the business environment, customer focus, and low transaction costs. The basic economic, technological and social factors affecting the competitiveness of small businesses are identified. The advantages and disadvantages of small enterprises in Ukraine are formulated. As one of the main disadvantages, the shortage of various resources that small enterprises encounter is highlighted, this is why it is effective cooperation with external contractors to overcome resource constraints that is considered as the main factor influencing the results of operations. The competitiveness of a small enterprise is largely determined by its competencies in interaction with the subjects of the external environment. To study the trends and prospects for the development of small enterprises in Ukraine, the authors analyzed the main indicators of the activities of business entities using official statistical information. The share provided by small enterprises in the results of socio-economic development of the country is calculated. Conclusions are made

regarding the place and role of small enterprises, their development trends, problems are identified that require attention from the state, and further scientific and practical solutions.

Keywords: small enterprise, business entity, small business, competitiveness, resource, competitive advantages.

*Стаття надійшла
до видання
26 листопада 2019 року*